Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

7 октябрь, шанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 194 (1196)

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 6 октябрь куни Эрон Ислом Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Саид Муҳаммад Мусо Ҳошимий Гулпойгонийни унинг илтимосига биноан қабул қилди.

СУРАТДА: қабул пайти.

С. ЗУФАРОВ тасвирга олган.

Мамлакатимиз Раҳбари Ислом Каримов Саид Муҳаммад Мусо Ҳошимий Гулпойгонийнинг Ўзбекистондаги элчилик фаолияти давомида ҳар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик ривожи ва халқларимизнинг дўстона алоқалари мустаҳкамланишига муносиб ҳисса қўшганини таъкидлади.

Ўзбекистон ва Эрон халқлари ўртасидаги маданий алоқалар азалдан равнақ топиб келган, мамлакатларимиз ҳамкорлиги ривожига хизмат қилувчи ушбу хайрли анъана бундан буён ҳам давом этади, деди Президентимиз.

Саид Муҳаммад Мусо Ҳошимий Гулпойгоний Ўзбекистондаги элчилик фаолияти ниҳоясига етканини билдириб, ушбу давр мобайнида икки мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатлар мустаҳкамланиши учун хизмат қилганидан чуқур фахр туйғусини ҳис этишини изҳор қилди. У Ўзбекистондаги улкан ижобий ўзгаришларнинг бевосита гувоҳи бўлганини таъкидлаб, мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик янада ривож топади, дея умид билдирди.

(ЎзА).

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА ЙИҒИЛИШ

Мустақил мамлакатимизда келажагимиз соҳиби бўлган ёшларни замон руҳида тарбиялаш давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Бу муҳим масалага Президентимиз Ислом Каримов катта эътибор бераётир.

6 октябрь куни Вазирлар Маҳкамасининг бозор ислоҳотлари талабларини ҳисобга олган ҳолда қишлоқ ёшлари касб-ҳунар таълимининг йўналишини ўзгартириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарорнинг бажарилишига бағишланган йиғилишда айнан шу масала муҳокама этилди. Унда тегишли вазирлик, қўмита, идора ва ташкилотларнинг раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги халқ таълими соҳаси мутасаддилари, жойлардаги қишлоқ ҳунар лицейлари ва бизнес мактаблари директорлари, тадбиркорлик тузилмалари вакиллари қатнашди.

Йиғилишни республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков бошқарди.

Мажлисда Вазирлар Маҳкамасининг мазкур қарорини ҳаётга татбиқ этиш борасида қилинаётган ишлар таҳлил этилди, орттирилган ижобий тажрибани қайд этган ҳолда асосий эътибор бу вазифалар жойларда суст бажарилаётганига қаратилди.

Республика Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим, Қишлоқ хўжалик вазирликлари, Давлат мулкини бошқариш ва Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси, Давлат солиқ қўмитаси вакилларининг қишлоқ ёшларини касб-ҳунарга йўналтириш, айниқса уларни тадбиркорлик руҳида тарбиялаш борасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисидаги ахборотлари тингланди.

Йиғилишда республика Бош вазирининг ўринбосарлари С. Саидқосимов, В. Чжен сўзга чиқди.

(ЎзА).

• Долзарб мавзу

ЭРТА ЭККАН ЭРТА ЎРАДИ

Республикамиз ҳукумати, хусусан мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов халқ хўжалигининг устивор тармоқларини жадал ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилмоқда. Жумладан, дон мустақиллигига эришиш бугунги кундаги муҳим вазифа бўлиб қолди.

Республикамиз ғаллакорлари бу йил ҳар қачонгидан ҳам фидокорона меҳнат қилиб 2 миллион 723 минг тонна дон етиштирди. Келгуси йили ялпи ҳосил 5 миллион тоннага етказилиши лозим.

Республика Қишлоқ хўжалик вазирлигида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков раислигида сим орқали ўтказилган кенгашда кузги ғалла экишга тайёргарлик масаласи атрофлича муҳокама этилгани бежиз эмас. Ҳозирги долзарб вазифа — дон экишни сувли майдонларда 15 октябргача, лалми ерларда 10 ноябргача туғаллаш, 1 декабргача эса уруғни тўлиқ ундириб олишдан иборат.

Айни кунларда республикамизда бу муҳим тадбир қизғин паллага кирди. Асосий мақсад уруғни энг қулай ва қисқа муддатда экиб, бўлиқ яшил пайкаллар ҳосил қилишдир.

Келгуси йил ҳосили учун ғалла майдонлари 328 минг гектар кенгайтирилиб, 1 миллион 800 минг гектарга етказилади.

Суғориладиган майдонларда ҳосилдорлик 40-50, лалми ерларда 10-15 центнерни ташкил этиши лозим. Таҳлиллар шуни кўрсатяптики, ғалла оби-тобида экилса ҳосил мўл бўлади. Фарғона водийси деҳқонларининг бу борадаги тажрибаси диққатга сазовордир. Бир қанча хўжалик ва бригадаларда бошоқли дон экинларидан 50-60, ҳатто 70 центнердан ҳосил кўтариш мумкинлиги исботланди.

Андижон, Фарғона, Наманган вилоятларида келгуси йил ҳосилига пухта замин ҳозирланмоқда. Хоразмликлар эса 29 минг гектар майдонга уруғ қадаб, бу борадаги топшириқни ҳозирдаёқ 82 фоиздан ошириб адо этиб қўйди. Бироқ Қашқадарё, Самарқанд, Тошкент вилоятларида қулай муддатлар асоссиз равишда бой бериб қўйилмоқда. Навоий вилоятида 50 минг гектар майдонга кузги ғалла экиш лозим бўлгани ҳолда ҳозиргача бу топшириқ атиги 24 фоиздан сал ошди холос.

Экиш мавсуми муваффақияти кўп жиҳатдан техникага боғлиқ. Республикада мавжуд 4591 сеялканинг 3861 таси, 2960 та мослаштирилган культиватор ва бошқа механизмларнинг 2755 таси мавсумга тахт қилинган. Ваҳоланки, мавжуд техника кечаю кундуз унумли ишлатилиши керак.

Ғалла экиладиган майдонларни ўғитлаш ҳосилдорликни 1,5—2 баравар ошириш имконини беради. Хоразм, Андижон вилоятларида уруғ ўғитлаб ҳайдалган ерларга экилаётгани диққатга сазовордир. Бироқ, Қишлоқ хўжалик вазирлигидан олинган маълумотларга қараганда Қашқадарё, Тошкент, Сурхондарё, Сирдарё, Жиззах ва бошқа вилоятларда ўтган йили йўл қўйилган камчиликларни такрорлаш ҳоллари содир бўляпти. Чунончи, Жиззах вилоятида уруғ қадалган 34 минг гектар майдоннинг атиги 6,1 минг гектари, Самарқанд вилоятидаги 23,3 минг гектар майдоннинг 5,4 минг гектари ўғитланди холос. Ҳолбуки, суғориладиган ерларга ўғит солмай уруғ сепиш агротехника қоидаларига зиддир. Ҳар гектар майдонга 60-90 килограмм соф фосфор ва 30-40 килограмм азот берилишини унутмаслик керак.

Халқимиз айтганидек, эрта эккан эрта ўради. Об-ҳавонинг ғанимат дамларидан унумли фойдаланган деҳқон ер чизиб қолмайди. Республикамиз ғаллакорлари яна бир масъулиятли синовдан муваффақиятли ўтиб олиш учун мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланиши, кузги дон экишни қулай фурсатда тугатишига ишончимиз комил.

(ЎзА).

• Ислоҳот қирралари

ЖАМОА ХЎЖАЛИГИДА ТАШКИЛ ЭТИЛГАН КИЧИК КОРХОНА ВА ЦЕХЛАР СОНИ 20 ТАГА ЕТДИ

Аммо бу соҳада режалаштирилган ишлар жуда кўп ҳали

НОРИН тумани асосан қишлоқ хўжалигига ихтисослашган. Бунинг ўзига хос сабаблари бор. Туман худудидан Норин дарёси ўтганлиги туфайли сизот сувлари ер юзига яқин жойлашган. Бу ўз навбатида узоқ йиллар давомида бу ерда айрим саноат корхоналари қурилишига, умуман туманда оғир ва енгил саноатни ривожлантиришга халақит бериб келди. Қолаверса, аҳолининг ўсиб бориши, айниқса, кейинги йилларда одамларга уй-жой қуриш ва томорқа учун 500 гектардан зиёд ер майдони ажратилгани сабабли қишлоқларда ишсизлар сони ортиб бориши ва шу билан боғлиқ бошқа муаммолар пайдо бўла бошлади.

— Юртбошимиз йирик завод, фабрикалар қуриш ўрнига кичик-кичик саноат корхоналари барпо этиш, шу йўл билан қишлоқларга саноатни олиб кириш тўғрисидаги ғояни илгари сурганидан сўнг муаммоларимиз ечими топилгандай бўлди, — дейди туман ҳокими Ҳусанбой Ғойиббоев. — Шундан сўнг биз барча ташкилот, жамоа хўжаликлари ҳамда ишбилармон ва тадбиркорларни туманда қўшма корхоналар очиш, қишлоқларда кичик саноат корхоналари, ишлаб чиқариш цехлари ташкил қилишга даъват этдик. Бу борада уларга ҳар томонлама ёрдам бердик. Айни пайтда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган ва ишлаб чиқариш цехлари фаолият кўрсатмоқда. Ҳар бир хўжалик ва ташкилот қошида ҳамда мустақил равишда ташкил этилган ана шундай жойлар туфайли бугунги кунда уч мингдан зиёд одам иш билан таъминланди. Аммо бу соҳада ҳали кўп хайрли ишларни амалга оширишни режалаштирганмиз.

Туман ҳокими таъкидлаганидек, қишлоққа саноатни олиб кириш ва ишчи ўринлари яратиш борасидаги ибратли ишлар бир дақиқа сусаймаяпти. А. Шамсиддинов номидаги жамоа хўжалиги раҳбарлари қишлоққа саноатни олиб киришга биринчилардан бўлиб киришдилар. Дастлаб жамоа хўжалиги сут-товар фермасининг улкан маъмурий биноси қайта таъмирланиб, у ерда атлас цехи ташкил этилди. Ўтган йили шу ерда давлатга сотиш режасидан ортиб хўжалик ихтиёрида қолган пиллани қайта ишлаш йўлга қўйилди ва ўз хомашёларидан 4000 метрга яқин атлас тўқиб чиқарилди. Шундай қилиб, бу ерда ўзлари етиштирган хомашёни тайёр маҳсулотга айлантириш имкони яратилди. Аста-секин атлас цехи кенгайиб, унинг ёнига шолча тўқиш ва сочиқ ишлаб чиқариш дастгоҳлари ҳам ўрнатилиб, маҳсулот бера бошлади. Ўтган йилнинг ўзида мана шу цехлар 125 минг сўм қўшимча фойда келтирди. Айни пайтда 50 нафар қишлоқ қизлари бу ерда харидоргир хонатлас, сочиқ ва шолча ишлаб чиқаришмоқда.

Жамоа хўжалиги қошидаги лимонад цехи далил оёққа туриб олди. Ҳозирги пайтда А. Шамсиддинов номли жамоа хўжалиги ёрлиғи билан чиқаётган бу салқин ичимликни тумандаги барча савдо шоҳобчаларида учратиш мумкин.

— Қишлоғимизнинг бир фуқароси узоқ йиллардан буён қўшни Қирғизистонга қатнаб, салқин ичимликлар заводида ишлаб келаркан, — дейди жамоа хўжалиги раиси Аҳмаджон Маматов. — Бир куни у билан учрашиб, хўжалигимиз қошида лимонад ва музқаймоқ цехи ташкил қилишда бош-қош бўлишни таклиф этдим ва зарур шароитларни яратиб беришни ваъда қилдим. Мана ҳозир лимонад ва музқаймоқ цехида йигирма нафар қишлоғимиз ёшлари меҳнат қилишяпти. Ҳозир улар салқин ичимлик билан нафақат хўжалигимиз балки туманимиз аҳолисини таъминламоқда.

Ҳа, тадбиркорларни топиб, уларга шароит яратиб бериш, эл манфаати йўлида хизмат қилишга илҳомлантириш ҳамма раҳбарнинг ҳам қўлидан келавермайди. Жамоа хўжалиги раиси эса бунинг уддасидан чиқмоқда. Биргина лимонад ва музқаймоқ цехи ўтган йили 18 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарган бўлса, бу йилнинг олти ойи давомидаёқ шунча маҳсулот ишлаб чиқаришга эришилди. Демак, бу йил ўтган йилга нисбатан икки-икки ярим ҳисса кўп маҳсулот ишлаб чиқариши мумкин.

Жамоа хўжалигининг бу борада ютуқларга эришишида халқнинг талаб-эҳтиёжидан келиб чиқиб, кичик-кичик цехлар ташкил қилинаётгани муҳим омил бўлаётир. Масалан, хўжалик қошида қишлоқ фуқароларининг қурилиш ашёларига бўлган эҳтиёжини ҳисобга олиб хом ғишт цехи ташкил этилди.

— Ҳар куни ўн минг донадан ортиқ хом ғишт қуйяпмиз, - дейди М. Аҳмедов. — Кўриб турганингиздек, бу ерда янги қуйилган ҳўл хом ғиштдан бошқа маҳсулот йўқ. Чунки, ғишт қуриб, тайёр бўлиши билан одамлар пешма-пеш олиб кетишмоқда. Ҳозир беш-олти киши ғишт олиш учун навбат кутиб, рўйхатга ёзилган. Бунинг асосий сабаби биринчидан, маҳсулотимиз сифатли ва одамлар учун қулайлиги бўлса, иккинчидан, унинг арзонлигидир. Масалан, минг дона ғиштни жамоа хўжалигимиз аъзолари учун 250 сўмдан, четдан келган харидорларга эса 300 сўмдан сотяпмиз.

Айни пайтда жамоа хўжалиги қошида 20 га яқин мана шундай кичик корхона ва цехлар фаолият кўрсатмоқда. Тери ошлаш цехи, клёнка ишлаб чиқариш, консерва, дурадгорлик цехлари, обжувоз, тегирмон, енгил машиналарга жорий хизмат кўрсатиш кичик корхоналари шулар жумласидандир.

Хўжалик фаолиятининг яна бир диққатга сазовор томони шуки, кичик корхона ва ишлаб чиқариш цехлари мустаҳкам оёққа туриб олгач, ўз эгаларига хусусийлаштириб берилмоқда. Ҳозирга қадар барча обжувоз, тегирмонлар, консерва цехи эгаларига топширилди.

Хулоса қилиб айтганда, А. Шамсиддинов номидаги жамоа хўжалигида ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Лекин шоли курмаксиз бўлмаганидек, тумандаги айрим жамоа хўжаликларида, ташкилотларда иш мана шундай ташкил этилган, деб бўлмайди. Аксарият жойларда кичик корхоналар, цехлар ташкил қилиш ва уларни хусусийлаштириб бериш пайсалга солинмоқда. Бу жойлардаги мутасадди раҳбарлар ҳам А. Шамсиддинов номидаги жамоа хўжалигидан ибрат олиб, тегишли хулоса чиқаришса ёмон бўлмасди.

Абдухошим МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

САЛОМАТЛИК ПОЕЗДИ ЙЎЛГА ЧИҚДИ

Экологик ҳалокати марказига айланган Оролбўйи минтақасига жўнатиладиган халқаро эзгулик поездини жиҳозлаш бошланди. Бу тадбир БМТ ташкил этилганининг 50 йиллиги санасига бағишланган бўлиб, Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти аҳолисига тиббий-санитария, экологик ҳамда эзгулик ёрдами кўрсатиш мақсадида ташкил этилган.

«Экосан» экология ва саломатлик халқаро жамғармасида мазкур эзгулик поездининг ташкил этилишига бағишланган учрашув бўлди. Учрашувда Халқаро болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ) ва Халқаро соғлиқни сақлаш ташкилоти, Ўзбекистон билан ҳамкорлик қилаётган бир қанча йирик хорижий фирмалар, шу жумладан Голландиянинг «АЕС», Германиянинг «Мерседес-Бенц», Швейцариянинг «Озониа» фирмалари ҳамда АҚШ Жанубий штатларининг Энергетик кенгаши ва бошқа ташкилотлар вакиллари иштирок этди.

Учрашувда «Саломатлик поезди»ни йўлга чиқариш БМТ ҳомийлигида ўтказилган Орол денгизи ҳавзасини барқарор ривожлантириш масалалари бўйича халқаро конференция якунлари юзасидан қабул қилинган Нукус декларациясини амалга оширишдаги дастлабки қадам эканлиги қайд этилди. Учрашув иштирокчилари халқаро саломатлик поезди ташкил этиш ғоясини якдиллик билан қўллаб-қувватлаб, бу олижаноб тадбирда бажонидил иштирок этиш истагини билдирдилар.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1995 йил 6 октябрда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 12,00 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати — 33,60 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1995 йил 7 октябрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади. *)

1 Австралия доллари	25,50
1 Австрия шиллинги	3,35
1 Англия фунт стерлинги	53,21
10 Бельгия франки	11,47
1 Голландия гульдени	21,07
10 Греция драхми	1,44
1 Дания кронаси	6,08
1 АҚШ доллари	33,60
1 Миср фунти	9,91
1 Ирландия фунти	54,18
1 Исландия кронаси	0,52
10 Испания песети	2,72
100 Италия лираси	2,08
1 Канада доллари	25,15
1 Қувайт динори	112,09
100 Ливан фунти	2,09
1 Германия маркаси	23,61
1 Норвегия кронаси	5,36
10 Португалия эскудоси	2,26
1 Сингапур доллари	23,52
1000 Туркия лираси	0,68
1 Финляндия маркаси	7,84
4 Франция франки	6,80
1 Швеция кронаси	4,82
1 Швейцария франки	29,42
1 ЭКЮ	43,36
10 Япония иенаси	3,35
1000 Россия рубли	7,48
1 Эстония кронаси	2,93
1000 Украина карбованеци	0,20
1 Латвия лати	62,57
1 Литва лити	8,40
1 Қозоғистон тенгеси	0,55
1 Молдова лейи	7,41
1000 Беларусь рубли	2,92

Марказий банк 1995 йил 7 октябрдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси махсус пул алмаштириш пунктларида фойдаланиш учун нақд АҚШ долларининг қуйидаги тижорат қийматини белгилади:

— сотиб олиш қиймати: 1 АҚШ доллари — 33,60 сўм.

— сотиш қиймати: 1 АҚШ доллари — 33,60 сўм.

Хорижий валютани сотиш чоғида сўм билан восита ҳақи олинади.

*) — Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

• Биронтаям хат натижасиз қолмаслиги керак

4 ОЙЛИК СУКУТ

Редакциямизга кунига жойларда юз бераётган нуқсонлар, ноҳақликлар ҳақида кўплаб шикоятлар келиб турибди. Шулардан бири Жиззах туманидаги Н. Абдуалимов номли жамоа хўжалигининг «Наврўз» ҳиссадорлик жамияти чорвадорлари Холдон Холбекова, Хурсан Бекбўтаева, Ҳолдон Ғозибекова, Пардахол Қозоқова, Маҳкам Бекмирзаевалар номидан 6 июнда ёзилган хатдир.

Унда баён этилишича, хўжаликнинг чорва фермаси ўтган йили ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган. Дастлаб иш бошланган пайтда хўжалик раиси Ботир Шолиқулов бир йил давомида жамиятни техника ва ем-хашак билан таъминлашга ваъда қилган. Бу ҳақда шартнома ҳам тузилган. Лекин раис ваъдасини бажармади. Бунинг устига шу йил бошида ҳиссадорлик жамияти раисини ишдан олиб, ўрнига жиянини тайинлаган. Жияни фермани оёққа турғазиш ўрнига суиистеъмолчиликка йўл қўяпти. Натижада моллар маҳсулдорлиги паст бўлмоқда.

Биз шикоятда келтирган фактларни текшириб, чора кўриш ва бу ҳақда редакцияни хабардор қилишни сўраб, Жиззах вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари Муқим Ҳасановга 12 июнда сўровнома юборган эдик. Лекин у киши мана қарийб тўрт ой ўтса ҳамки, жавоб йўллагани йўқ...

Ўзбекистон парламентида, бошқа собиқ Иттифоқ республикаларидан фарқли ўлароқ, «нима қилмоқ керак?» ёки «нимадан бошламоқ керак?» қабилидаги соатлаб тортишувлар бўлмади. Давлат мустақиллигига эришилгач, бу масалаларга вазминлик билан, сиёсий шовқин-сурон солмасдан, ишнинг моҳиятини тушуниб, ёндашила бошлади. Натижада Ўзбекистон жаҳон тажрибасини назарда тутиб, ўзига хос ва ўзига мос тараққиёт йўлини танлаб олди. Бунга кўп бўлгани йўқ. Кўпчилик тўрт йиллик қисқа муддат ичида нима ҳам қилиш мумкин? деб ўйлайди. Албатта, қўл қовуштириб ўтираверилса ҳеч нима қилиб бўлмайди. Агар бизнинг мамлакатимиздагидек манманлик ва ҳайқириқларсиз амалий иш билан шуғулланилса-чи? Бу саволга жавоб шундоқ ҳам аниқ. Буни бизнинг республикамиз мисолида бутун жаҳон аҳли кўриб турибди. Кўплаб давлат раҳбарлари, сиёсатдонлар, сиёсатшунос ва иқтисодчилар жаҳон матбуоти саҳифаларида Ўзбекистон халқи Президент Ислом Каримов раҳнамолигида сезиларли ютуқларга эришганини такрор-такрор эътироф этмоқдалар.

Ана шу бунёдкорлик ишларининг бориши, республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг ўзига хос жиҳатлари хусусида ЎзА шарҳловчиси иқтисод фанлари доктори, профессор Одилжон ОЛИМЖОНОВ билан суҳбатлашди.

ФАРОВОН ҲАЁТГА ЭРИШИШ ЙЎЛИДАН

САВОЛ: мамлакатимиз иқтисодиёти ҳақида сўз юритганда мутахассисларимиз шўролар даврида юртимиз атайлаб бирёқлама ривожлантирилгани ҳақида кўп таъкидлашади. Бу кўпчилик учун сир бўлмаган оддий ҳақиқат. Лекин бу масаланинг моҳиятини ҳамма ҳам тўғри тушунавермаслигини ўзаро суҳбатларда, ҳатто матбуотдаги айрим чиқишларда сезиб қоламиз. Шу хусусда сизнинг фикрингиз...

ЖАВОБ: сиз билан аввало бу масала хусусида келишиб олсак. Мавзу жуда кенг бўлгани сабабли кичик бир савол-жавоб жараёнида унинг ҳамма қирраларини қамраб олиш қийин. Биз сиз билан бугун ушбу муаммонинг кичик бир бўлаги, яъни, иқтисодиётимиз бирёқлама ривожлантирилгани туфайли юртимизда атайлаб ташкил қилинган кундалик эҳтиёж моллари ва озиқ-овқат таъминоти бўйича четга қарамлик ҳамда уни бартараф этиш борасида амалга оширилаётган тадбирлар хусусида фикр юритсак.

Мустамлакачилик асорати остида яшаган аксари давлатлар иқтисодиёти мустамлакачи давлатлар эгоистик манфаатлари талабларига мослаштирилган ҳолда ривожлантирилгани ҳақиқатан ҳам тўғри. Туркистон ўлкаси ва Чор Россияси, кейин эса собиқ Иттифоқ иқтисодий муносабатлари ҳам худди шундай мунофиқона асосда қурилган эди. Асрлар давомида ўзини ўзи озиқ-овқат билан тўла таъминлаб келган, сахий қуёш, унумдор экин майдонларига эга бўлган Турон замини шу сиёсат натижаси ўлароқ четдан келадиган озиқ-овқатга бутунлай қарам қилиб қўйилди. Қадим-қадимдан «Буюк ипак йўли» бўйлаб Япониядан тортиб то Испанияга қадар мамлакатларга ўз замонасига мос тайёр маҳсулот билан қатнаб юрган савдогарларимиз бор эди. Сўнгги асрларда эса маълум сабабларга кўра техник ва технологик қолоқлик ботқоғига ботдик, жаҳон андозаларига мос тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш имкониятини йўқотдик. Бунинг устига, мустамлака асорати оқибатида хомашёнинг айрим турларини асоссиз равишда кўплаб етиштиришга мажбур бўлдик. Маҳсулот ва табиий бойликларимиз сувтекинга Москвага ташиб кетилди.

Хуллас, Чор Россияси ва собиқ Иттифоқ ҳукумати фавқулодда бойликларга эга бўлганлиги сабабли асрлар давомида дунё фотиҳларининг кўзини ўйнатиб келган Ўзбекистон иқтисодиётини мустақил равишда кун кўра олмайдиган даражага келтириб, унинг оёқ-қўлини боғлаб ташлади ва марказ ёрдамисиз яшай олмайдиган ҳолга келтиришди. Оддий кундалик эҳтиёж моллари, ҳатто мих, гугурт каби ишлаб чиқариш технологияси ўта содда буюмларнинг аксарият қисмини ўзимизда тайёрлаш имкониятидан ҳам маҳрум этишди.

Натижада мустақилликка эришган пайтимизда халқимизни мустамлака даврида марказ кўрсатмаси билан бошқа иттифоқдош республикалардан ва ҳатто давлатлардан олиб келинаётган минглаб хил маҳсулот турлари билан таъминлашни ташкил этишдек яна бир улкан муаммо пайдо бўлди. Бу муаммо ўз вақтида ҳал этилмаса, жуда кўплаб завод-фабрикаларимиз тўхтаб қолиши, кундалик эҳтиёж молларининг катта қисми бўйича тақчиллик ўта кучайиб, турмуш даражамиз кескин пасайиб кетиши ва оқибатини айтганда, иқтисодиёт бутунлай издан чиқиб кетиши муқаррар эди.

САВОЛ: узоқ вақт мобайнида, яхшими-ёмонми, ҳар ҳолда бир қатор маҳсулотлар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган эдик. Шу тармоқларни устун даражада ривожлантириш ва ундан келган даромад ҳисобига гўшт, сут, дон каби озиқ-овқат маҳсулотларини, гугурт, туз каби кундалик эҳтиёж молларини, зарур машина ва механизмларни четдан сотиб олишни давом эттириш йўлини тутсак бўлмасмиди?

ЖАВОБ: йўқ. Негаки, бундай иқтисодий сиёсатни давом эттириш мустақил иқтисодиётни барпо этиш талабларига тўғри келмас эди. Ўзингиз ўйлаб кўринг, узоқ хориждан бундай молларни олиш мумкин эди, қолаверса, уларда маҳсулот сифати ҳам яхши эканлиги маълум. Бахтга қарши, бу йўл ўта катта ҳажмда валюта талаб қиладики, ёш, мустақил давлатнинг бундай имконияти йўқ эди. Бундай молларни собиқ иттифоқдош республикалардан валюта ишлатмасдан мол айирбошлаш ҳисобига олиш йўли ҳам унчалик мақбул эмас эди. Чунки иттифоқдош республикаларнинг кўпчилигида бошланиб кетган бошбошдоқлик ва эгасизлик улардан маҳсулотларни бизга ўз вақтида ва етарли миқдорда етиб келишига кафолат бермасди.

Республика раҳбарияти бундай оғир вазиятда бу муаммони ечишнинг энг мақбул ва келажаги бор йўлини танлади. Катта ҳажмдаги маблағ эвазига келтирилаётган ва иқтисодиётни четга қарамликда ушлаб туришга хизмат қилаётган тармоқларни устун даражада ривожлантириш, биринчи навбатда, ёқилғи-энергетика ва ғалла мустақиллигига эришиш, экспорт қилиниши мумкин бўлган маҳсулотларни кўпроқ ишлаб чиқариш учун барча шарт-шароитни яратиб бериш, импорт йўли билан олинаётган озиқ-овқат ва кундалик эҳтиёж молларини ўзимизда ишлаб чиқаришни зудлик билан йўлга қўйиш каби залворли масалаларни ҳал этиш танланган стратегик мақсаднинг энг муҳим йўналишлари этиб белгиланди. Бу йўлнинг энг тўғри эканлигини эса ҳаёт ўтган қисқа давр мобайнида исботлаб улгурди.

САВОЛ: мен масаланинг моҳиятини бирмунча тушунган ҳолда бир нарсага ҳайрон бўламан. Кечагина мустақилликка эришиб, таъбир жоиз бўлса, эндигина тетапоя бўлаётган ёш давлат ўз олдига бирданига жуда кўп ва оғир вазифалар қўйгандек туюляпти. Ахир, уларни амалга ошириш жуда катта маблағ ва вақт талаб қилар эди-ку!

ЖАВОБ: саволингиз жуда ўринли. Ҳақиқатдан ҳам ўша пайтда ёш республика ўз олдига жуда катта вазифаларни зудлик билан ҳал этиш масаласини қўйди. Жаҳон тажрибасидан маълумки, бундай вазифаларни амалга ошириш учун зарур маблағ асосан уч йўл билан топилади: чет эл инвестицияси, ўз маблағлари ёки аралаш усул. Биз учинчи йўлни танладик, яъни биринчи галда ўз ички имкониятларимиз ҳисобига, албатта, зарур ҳолларда хорижий инвестицияни ҳам жалб қилган ҳолда, иқтисодиётни бутунлай қайта ташкил этишни ҳал этмоқчи бўлдик.

Негаки, фақатгина чет эл инвестицияси ҳисобига мустамлака иқтисодиётни мустақил давлат иқтисодиётига айлантириш — хомхаёлдан бошқа нарса эмас. Аввало, чет элдан сизга зарур миқдордаги маблағ келмаслиги мумкин. Мабодо келганда ҳам, хорижий сармоядор сизга зарур тармоқ ёки соҳага эмас, балки ўзи хоҳлаган жойга маблағ сарфлайди. Қолаверса, халқимизнинг жуда ўринлатиб айтган бир мақоли бор: қўлдан берганга — қуш тўймас. Фикримиз янада тушунарли бўлиши учун бир мисолга мурожаат қилсак бўлади. 5-6 йилдан бери жаҳон ва айниқса, собиқ Иттифоқ, кейинчалик рус матбуотида вақти-вақти билан уларга четдан берилиш эҳтимоли бўлган жуда катта ёрдам тўғрисида гап кўтарилиб туришига кўникиб қолдик.

Собиқ Иттифоқ, бугун эса Россия Федерациясининг раҳбарлари сўзларига қараганда, ваъда қилинаётган шу 20-24 миллиард АҚШ доллари Россия иқтисодиёти ривожланишини кескин ўзгартириб юборар эмиш. Бу мутлақо асоссиз гапларга айримлар ишонишади ҳам. Тасаввур қилиб кўринг: ривожланиш даражаси Россиядан анча баланд бўлган собиқ ГДР иқтисодиётига ГФР федерал ҳукумати 5 йилдан бери йилига ўртача 160 миллиард немис маркаси сарфламоқда. Лекин Шарқий Германияни Ғарбий Германия даражасига етказиш у ёқда турсин, халқаро экспертлар ва немисларнинг ўзлари у ерда бозор иқтисодиётини барпо этиш учун ҳали жуда кўп маблағ сарфланиши зарурлигини эътироф этишмоқда.

Россиядай улкан, бепоён давлат иқтисодий ҳаётида эса ҳали берилиши гумон бўлган 20-24 миллиард АҚШ доллари кўп нарсани ўзгартира олмайди. Юқорида айтганимиздек, 1990 йилдан буён Шарқий Германиянинг ҳар бир кишиси ҳисобига йилига ўртача 6000 АҚШ долларидан кўпроқ маблағ сарфланмоқда, лекин қўйилган вазифа ҳали уддалангани йўқ. Россияга эса бир неча йил мобайнида киши бошига ҳисоблаганда четдан бор-йўғи 135-160 доллар сарфланса, ҳамма нарса ўзгариб кетар эмиш. Мантиқни қаранг. Худди шунга ўхшаш Ўзбекистонда ҳам айрим шахсларда чет эл капиталига ортиқча умид ва ишонч билан қараш ҳоллари йўқ эмас. Юртимизга бир йилда 1 миллиард доллар миқдорида хорижий инвестиция кирганда ҳам у жон бошига 45 доллар ёки 1500 сўмдан сал кўпроқ миқдорга тўғри келади. Шунча пул ҳисобига ҳаётимиз бирданига фаровон бўлиб қолмаслигини ўзингиз тасаввур қилиб кўраверинг.

САВОЛ: бундан келиб чиқадики, чет эл капиталини юртимизга жалб этиш керак эмас экан-да!

ЖАВОБ: ундай эмас. Мен масалани бундай тарзда қўймоқчи эмасман. Хорижий сармоя керак, у иқтисодиёт ривожига ёрдам беради, шу йўл билан юртимизга илғор техника ва технология келади. Лекин у ҳеч қачон сизнинг ҳамма муаммоларингизни ҳал этиб бермайди. Қолаверса, ҳали юқорида айтиб ўтганимиздек, у ўз олдига бундай вазифани ҳеч қачон қўймайди.

Мамлакатимиз ривожи, аввало, ўз ички имкониятларимиз ҳисобига амалга оширилмоғи керак. Мустақиллик йилларида ишлаб топган маблағимизни қатъий тежабтергаб ишлатиш уни айрим давлатларга ўхшаб беҳуда совуришга йўл қўймаслик, даромаднинг катта қисмини (аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишни унутмаган ҳолда) янги техника ва технология сотиб олиш, мустақил иқтисодиётни барпо этишга хизмат қиладиган объектларни қуришга сарфлаётганлигимизни халқимиз кўриб турибди. Бу сиёсат бугун ўз мевасини бера бошлагани яққол сезилиб, иқтисодий аҳволимизни ўнглаш жараёнига хизмат қилмоқда.

САВОЛ: бошда қўйган саволларимизга қайтсак, сиз шу соҳада нималарга эришдик, деб айта оласиз?

ЖАВОБ: бемалол айтиш мумкинки, биз ўтган 4 йил мобайнида келажакда энг ривожланган давлатлар даражасига чиқишга имкон бера оладиган иқтисодиёт учун пухта пойдевор ярата олдик. Масалан, нефть ва ғалла мустақиллигига эришиш масаласини қўйган эдик, иншооллоҳ, бунга эришиш арафасидамиз: 1996 йилда четдан на нефть ва на ғалла сотиб олмаймиз.

Мустақил иқтисодиёт яратиш жараёнида ҳеч қандай икир-чикир, майда масала бўлмайди. Ҳатто арзимаган бир ускуна ёки эҳтиёт қисм етишмаслиги ҳам баъзан бақувват, ривожланган давлатлар иқтисодиётига кескин салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Биз қисқа муддатда авваллари четдан келтирилаётган юзлаб хил маҳсулот турини ўзимизда ишлаб чиқаришни йўлга қўя олдик, ривожланган давлатлар даражасига чиқиш учун кўприк бўлиб хизмат қила оладиган бир қатор янги тармоқ ва соҳаларга асос солдик.

Ўзбекистонда ишлаб чиқариш янгидан йўлга қўйилган маҳсулотларнинг тури жуда кўп. Бу ўринда уларнинг айримлари ҳақида тўхталиб ўтсак.

Улкан иқтисодий ва сиёсий аҳамиятга эга бўлган ҳодиса, яъни биз учун бутунлай янгилик бўлган тармоққа — автомобилсозликка асос солинди. Хоразмда юк автомобиллари, Самарқандда эса ЛиАЗ маркали автобуслар ишлаб чиқарила бошланди. Бир неча ойдан кейин Асакада енгил автомашиналаримиз чиқа бошлайди. Қисқа қилиб айтганда ривожланган давлатлар автомобилсозлик саноатисиз бизга ҳеч қачон ўз қаторларидан муносиб ўрин бермасликларини ҳисобга олиб саноатнинг бу тармоғини яратиш жараёнини тезкор суръатлар билан давом эттирмоқдамиз.

Шу кунга қадар Россия, Қозоғистон, Украина, Беларусь каби давлатлардан олиб келинаётган енгил автомобиль шиналарини Ўзбекистоннинг иккита корхонасида ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Ўзбек шиналарининг сифати ёмон эмас, лекин сони ҳали кам. Айтиш мумкинки, ўзбекистонлик автомобиль шинавандалари фақат ўзбек шиналари ҳисобига эҳтиёжларини қондиришлари — яқин фурсат ичида ҳал бўладиган масаладир.

Самолётларнинг иккита янги турини (ИЛ-76 МФ ва ИЛ-114) ишлаб чиқаришга муваффақ бўлдик. Халқ хўжалиги тармоқлари ривожи учун ўта зарур бўлган турли шаклдаги металл шарлар (золдирлар), эмал симлар, касса ҳисоблаш аппаратлари, контактли пайвандлаш аппарати, электронасослар, электр пайвандлаш ускуналари ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Натижада иқтисодиётимизда яна иккита янги тармоқ — электроника ва асбобсозлик соҳалари таркиб топмоқда.

САВОЛ: кечирасиз, шу ўринда диққатингизни масаланинг бошқа бир жиҳатига қаратмоқчиман. Ҳар қандай мамлакатда турмуш фаровонлигини, ҳаёт даражасини белгилайдиган омиллардан бири маданий-маиший ва хўжалик молларининг етарли ва сифатли бўлишини, деб ҳисоблаш мумкин. Мамлакатимизда шу борада қилинаётган ишлар ҳақида гапириб берсангиз.

ЖАВОБ: назаримда, айтмоқчисизки, мен ҳозир санаб ўтган маҳсулот турлари бевосита уй-рўзғорда ишлатилмайди. Шунинг учун ҳаётимизда уларнинг бор-йўқлигини унчалик сезмаймиз. Бу ўринда мен гапни кундалик турмушимизни усиз тасаввур қилиш мумкин бўлмаган лампочкалар ишлаб чиқаришни кенг миқёсда йўлга қўйилганлигидан бошламоқчиман. Шу кунга қадар бу рўзғор анжоми ҳам асосан қўшни давлатлардан олиб келинарди.

Бундан ташқари, мустақиллик йилларида юртимизда кир ювиш машиналари, видеомагнитафонлар, маиший соатлар, телевизорлар, телефон аппаратлари, тикув машиналари, болалар велосипедлари, дазмол, оптик кабель, радиоприёмниклар, телевизор антеналари, қандил ва девор қандилларининг ҳар хил турлари, трансформаторлар, дискли аккумуляторлар, электр ҳисоблагич каби маҳсулотларни ишлаб чиқарила бошланди. Аввал бутунлай четдан келтириладиган гугуртга бўлган эҳтиёжимизни тўла қондиришга эришибгина қолмасдан, бу маҳсулот билан маълум даражада қўшни давлатларни ҳам таъминлай бошладик.

САВОЛ: мустамлака даврида озиқ-овқат маҳсулотларининг жуда кўп турини четдан олиб келишга маҳкум этилганлигимиз ҳақида гапирдингиз. Бу масалада вазият ўзгаряптими?

ЖАВОБ: ҳа, яна мисолларга мурожаат қилайлик. Ғалла мустақиллигига эришиш арафасида турганлигимиз ҳақида юқорида айтиб ўтдим. Яна бир гап, Ўзбекистонда шакар мутлақо ишлаб чиқарилмас эди. Ҳозир республика вилоятларида бир неча шакар заводи қурилиб, ишга туширилмоқда. Спирт, ош тузи ҳам четдан келтирилар эди. Ҳозир ош тузи билан ўзимизни тўла таъминлаш имкониятини яратдик, яқин фурсатда ўз спирт заводларимиз ҳам эҳтиёжларимизни тўла таъминлаш имкониятларига эга бўладилар.

Бир қараганда унча аҳамиятсиз туюлсада, аслида ўта муҳим бўлган яна бир масала бор. Эътибор берган бўлсангиз, дўкон пештахталари мустақиллик шарофати билан ўзимизда ишлаб чиқарилаётган турли-туман салқин ичимликлар, конфетлар билан тобора тўлиб бормоқда. Кетчуп, сосиска, казеин, махсус пакетларда 6 ойгача сақлаш мумкин бўлган сут, қуюлтирилган сут каби маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Улар илғор мамлакатлар андозалари бўйича кичик ва бежирим идишларда сотувга чиқарилмоқда.

Бир пайтнинг ўзида маҳсулот сифатини талаблар даражасига етказиш ва ассортиментини кенгайтириш масаласига ҳам жуда катта эътибор билан қаралмоқда. Масалан, юртбошимиз ташаббуси билан катта маблағ эвазига Германиядан «Винклер» маркали мини-заводлар сотиб олиниб, улар вилоятлар ва Тошкент шаҳрининг аҳоли энг гавжум жойларига ўрнатилди. Натижада ноннинг сифати ва ассортиментида катта ижобий ўзгариш юз берди. Аввалги 2-3 ўрнига 15-20 хил оддий ва парҳез нон ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Дўконларга олдин кунига 1-2 марта нон олиб келинса, бугун уларда кун давомида ҳамиша иссиқ нон бўлиш имконияти яратилди. Халқимиз бундан беҳад мамнун бўлмоқда. Бундай ижобий мисолларни жуда кўплаб келтириш мумкин.

САВОЛ: буларнинг ҳаммаси яхши. Лекин, менинг назаримда, ўзимиз ишлаб чиқараётган бўлсак-да, айрим маҳсулотларнинг нархи баландда ўхшайди. Ўзимизда яратилаётган маҳсулотлар нархини арзонлаштирсак бўлмайдими?

ЖАВОБ: йўқ. Аввало, маҳсулотнинг баҳоси унга сарфланган ҳаражат миқдори, молга бўлган талаб ва таклиф асосида белгиланади. Айрим ҳолларда бозорда маҳсулот баҳоси унга сафланган харажатни ҳам қопламаслиги мумкин. Бу ҳолда молни ишлаб чиқаришдан олиш лозим бўлади. Баъзан эса халқ манфаатларидан келиб чиқиб уни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш ҳам мумкин. Лекин бу тадбир вақтинчалик амал қилиши, доимий тусга кириб қолмаслиги мақсадга мувофиқ. Акс ҳолда, шундай товарларни ишлаб чиқарувчиларда маҳсулот сифатини яхшилаш ва сарфланаётган ҳаражатларни камайтиришга бўлган иштиёқни сўндириб қўйишимиз мумкин.

Бозор иқтисодиёти шароитида биз бугун маҳсулотларимиз нархини сунъий равишда пасайтиришимиз мантиққа тўғри келмайди. Агар ўзимизда ҳам, қўшни давлатларда ҳам мўл-кўлчилик бўлганда бошқа гап эди. Акс ҳолда, маҳсулот республикадан ташқарига кетиб қолиши аниқ. Бугун эса вақтинчалик ҳимоя чораларини кўришга мажбур бўляпмиз.

Ҳали шундай замонлар келадики, бугунга ўхшаб айрим камчил маҳсулотимизнинг четга чиқиш йўлини тўсиш эмас, балки барча воситалар билан унинг ҳамма турларини экспорт қилиш ҳажмини кўпайтириш бош иқтисодий вазифалардан бирига айланади.

Бугунги вазиятда эса молнинг нархини тушириш эмас, аҳолининг даромадларини кўпайтириш йўлини танлашимиз мақсадга мувофиқ бўлади. Бу жаҳон тажрибасида синалиб ўзини оқлаган усул бизга ҳам тўғри келади ва ундан ижобий фойдаланяпмиз, яъни бевосита ишлаб чиқариш корхоналарида иш ҳақини кўпайтириш йўлидаги барча тўсиқлар олиб ташланди, бюджет ҳисобидан маош оладиган гуруҳлар иш ҳақлари эса босқичма-босқич кўпайтириб борилмоқда.

САВОЛ: мана шу маҳсулот турларини юртимизда янгидан ишлаб чиқариш иқтисодий жиҳатдан ўзини қанчалик оқлади, деб ҳисоблайсиз?

ЖАВОБ: бир тасаввур қилиб кўринг: 2-3 йил олдин аҳволимиз қандай эди-ю, бугун қандай? Бугун халқимизни кундалик эҳтиёж моллари ва озиқ-овқат билан тўла таъминлай олганлигимиз, маданий-маиший ва хўжалик моллари билан таъминлашни сифат жиҳатидан яхшилай бошлаганимиз шу иқтисодий сиёсатнинг меваси эмасми? Агар буни биз ўз имкониятларимиз ҳисобига ҳал этмаганимизда бугун мамлакатимизда яратилаётган миллий даромаднинг асосий қисми четдан шу молларни сотиб олишга харажат қилинаётганини очиқ айтадиган бўлсак, унинг ҳажми шунча нарсани сотиб олишга етмаётган бўлар эди. Янгидан бирор корхона қуришга эса ҳеч қандай иқтисодий имконият бўлмас эди. Қолаверса, халқимизнинг рўзғори бут ва турмуши фаровон бўлишига эришиш юртимизда ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг энг асосий вазифаларидан бири ҳисобланади. Бу вазифани эса ҳатто гугурт ва мих каби энг оддий маҳсулотларни ҳам четдан олиб келиш ҳисобига тўлақонли ҳал этиб бўлмайди.

Хулоса қилиб айтганда, халқимизни қисқа фурсат ичида ўзимизда ишлаб чиқарилган энг оддий кундалик эҳтиёж моллари ва озиқ-овқат билан таъминлашга эришишни мустақиллик йилларида қўлга киритган энг муҳим иқтисодий ютуқларимиздан бири деб ҳисоблаш мумкин. Бу муваффақият келажакда буюк, ҳар тарафлама баркамол иқтисодиётни барпо этиш йўлидаги муҳим пиллапоядир. Бу пиллапояни босиб ўтмасдан келажак сари олға юриб бўлмайди. Юртбошимиз таъбири билан айтганда, қорни тўқ, эгни бут, кундалик турмуш ташвишларидан мумкин қадар холи бўлган шахсгина ўз юртининг порлоқ келажаги учун фидокорона меҳнат қилиши мумкин. Бизнинг барча хатти-ҳаракатларимиз айнан шундай вазиятни барпо этиш учун қаратилган.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

ҒАРБ МАМЛАКАТЛАРИНИНГ КЎМАГИСИЗ...

Украина Ғарб мамлакатларининг кўмагисиз иқтисодий таназзулдан чиқа олмайди, деб баёнот берди Президент Леонид Кучма журналистлар билан суҳбатда.

Президентнинг фикрича, ривожланган Ғарб давлатлари Украинанинг иқтисодий, сиёсий ва ҳуқуқий жиҳатдан барқарорлашувини кутар экан, мамлакатга сармоя киритиш учун ҳеч ҳам шошилмаятилар. «Улар бизга турли шартлар қўйиш билан овора, айни пайтда эса мамлакатдаги иқтисодий аҳвол кун сайин ёмонлашиб бормоқда», деб таъкидлади Президент Леонид Кучма.

Шунингдек, Украина давлати раҳбари мамлакатнинг қонун чиқарувчи ва ижрочи ҳокимиятлари ўртасидаги ўзаро тушунмовчилик катта иқтисодий зарар келтираётганини айтган.

СУРАТЛАРДА: Қрим соҳилларида; Рус драматик театри.

НОРОЗИЛИК БАЁНОТИ

Грузия давлати раҳбари Э. Шеварднадзенинг матбуот хизмати Грузия Хавфсизлик хизмати собиқ раҳбари И. Георгадзенинг Россия телеканалларидан бирида пайдо бўлиши муносабати билан норозилик баёноти берди.

Маълумки, И. Георгадзе Грузия давлати раҳбари жонига суиқасд уюштиришда ва бошқа бир қанча сиёсий жиноятларда айбланмоқда. Грузия ҳуқуқ-тартибот вакилларининг хабарига кўра, у шу кунларда Москвада яшаяпти. Россия бош прокуратураси И. Георгадзени зудлик билан тутиш ва Грузия ҳукуматига топшириш ҳақида Ички ишлар вазирлигига топшириқ берган эди. «Халқаро миқёсдаги терорчига Россия телевидениесидан минбар берилиши бизни чуқур ҳайратга солди», дейилади мазкур баёнотда.

ЭЛЬТА ҚАЙТА ТИКЛАНДИ

Литва телеграф агентлиги — Эльта ҳукумат қарори билан қайта ташкил этилди. Энди агентлик ҳиссадорлик жамиятига айланди.

Акцияларнинг 20 фоизини агентлик ходимлари сотиб олиши мумкин, 80 фоизи эса республика Вазирлар Маҳкамасига тегишлидир. Кейинчалик Вазирлар Маҳкамаси ўз ихтиёридаги акцияларни турли оммавий ахборот воситаларига сотиш ҳақида ваъда берган. Эльта агентлиги раҳбариятининг фикрича, энди улар хўжалик муаммоларини мустақил ҳал этиш имконига эга бўлганлар.

ҚУРОЛЛИ ИХТИЛОФГА БАРҲАМ БЕРИШГА КИРИШИЛДИ

Тожикистон ҳукумати республика Мудофаа вазирлигининг икки йирик армия бригадалари ўртасидаги қуролли ихтилофга батамом барҳам беришга киришди.

Маълумки, 1 ва 17 сентябрь кунлари Қўрғонтепа шаҳрида жойлашган армия қисмлари ўртасида бўлиб ўтган қуролли тўқнашувда 30 нафар ҳарбий хизматчи ҳалок бўлган эди. Ҳозиргача қуролли тўқнашувни уюштиришда айбланаётган 27 киши қамоққа олинган. Ҳар икки армия бригадалари 1992 йили «Халқ фронти» номли ҳарбийлаштирилган ташкилот асосида тузилган эди. Лекин улар кейинчалик бир-бирларини маҳаллий бозорга таъсир кўрсатишга уриниш, ўғирлик ва турли жиноятларда айблай бошладилар.

РАТА-ТАСС ахборот маҳкамасининг хабарига кўра, ҳозирча Қўрғонтепадаги вазият мураккаблигича қолмоқда.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

«Халқ сўзи» газетасига 1996 йил учун обуна бошланди. Газетамиз келгуси йил ҳам одатдагидек ҳафтада беш марта нашр қилинади.

ОБУНА БАҲОСИ

РЕСПУБЛИКА ВИЛОЯТЛАРИДА ВА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА

Якка тартибдаги обуначилар учун:

1 ойга 99.25 сўм, 3 ойга 297.75 сўм, 6 ойга 595.50 сўм, 12 ойга 1191.00 сўм.

Ташкилотлар учун:

1 ойга 129.55 сўм, 3 ойга 388.65 сўм, 6 ойга 777.30 сўм, 12 ойга 1554.60 сўм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

Якка тартибдаги обуначилар учун:

1 ойга 72 сўм, 3 ойга 216 сўм, 6 ойга 432 сўм, 12 ойга 861 сўм.

Якка тартибдаги обуначилар обунани абонент қутиларига расмийлаштирган ҳолларда:

1 ойга 56 сўм, 3 ойга 163 сўм, 6 ойга 336 сўм, 12 ойга 672 сўм.

Ташкилотлар учун:

1 ойга 155 сўм, 3 ойга 423 сўм, 6 ойга 801 сўм, 12 ойга 1555 сўм.

. Ташкилотлар обунани абонент қутиларига расмийлаштирган ҳолларда:

1 ойга 106 сўм, 3 ойга 318 сўм, 6 ойга 636 сўм, 12 ойга 1272 сўм.

Индекс 64608

СЕВИМЛИ ГАЗЕТАНГИЗГА ОБУНА БЎЛИШГА ШОШИЛИНГ!

Бокс

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ БАҲСЛАР БОШЛАНДИ

Пойтахтимиздаги «Алпомиш» спорт саройида ўтказилаётган бокс бўйича 18-Осиё чемпионати баҳслари ҳал қилувчи босқичга кўтарилди. Мусобақада 147 учрашувнинг 98 таси якунланди. Кеча эса боксчилар ярим финал учрашувларида қатнашишди. Бугун чемпионат қатнашчилари дам олишади. Эртага Олимпиадага йўлланмани нақд қилишган 24 боксчи қитъа чемпионлиги учун финал жангларига киришишади.

Пайшанба куни қитъа чемпионатининг чорак финал учрашувлари якунланди. Дастлабки босқичдан муваффақиятли ўтган 10 нафар боксчимиз сафи 1/4 финалда яна тўрттага камайди. Мусобақанинг 52-учрашувида вакилимиз Улуғбек Иброҳимов ва филиппинлик Галидо Викенте рингга чиқишди. Учрашув деярли тенг кураш остида ўтди. Филиппинлик боксчига нисбатан бироз суст ҳаракат қилган Улуғбек очколар ҳисобида (5:6) имкониятни бой берди.

71 кг вазнлилар тоифасида рингга чиққан иккинчи ҳамюртимиз Карим Тўлаганов эса туркманистонлик Шуҳрат Қурбоновдан 9:7 ҳисобида устун келди. Шунингдек, бу тоифа бўйича қозоғистонлик Ермухан Ибраимов, Афғонистоннинг қитъа чемпионатидаги ягона вакили Муҳаммад Омон ва тайпанлик Ванг Хунг-Ян ярим финалга йўлланма олди.

54 кг вазнлилар баҳсида ҳамюртимиз Темур Тўлаков покистонлик Муҳаммад Али устидан ажойиб ғалабага эришди. Темур 1/8 финалда анча бўш ўйин кўрсатиб, очколар ҳисобида рақибидан устун келган, Муҳаммад Али эса ўз рақибини биринчи раунддаёқ мағлубиятга учратганлиги учун мухлислар вакилимизнинг кейинги учрашувидан анча хавотирга тушишганди. Бироқ Темур Муҳаммад Али билан учрашувда ташаббусни қўлга олиб, рақибини 18:3 ҳисобида мағлуб этди. Темур энди қозоғистонлик Бектас Абубакиров, олдинги жанглари билан барча мутахассислар эътиборини қозонган тожикистонлик Хуршид Ҳасанов ва кореялик Бой Ки-Воонг билан ғолиблик учун курашни давом эттиради.

Энг оғир вазнлилар тоифасида рингга чиққан ҳамюртимиз Жамол Сайфуллаев ироқлик рақибига ютқазиб қўйди. 91 кг вазнлилар тоифасида эса 18 ёшли боксчимиз Руслан Чагаев қитъа чемпионатининг ушбу тоифа бўйича энг кучли саналган боксчиларидан бири қозоғистонлик Талгат Дўсановни мағлуб этди. Бокс мухлисларига яхши таниш бўлган Наримон Отаев эса филиппинлик Роналд Шавезга қарши оғир жангда қатнашди. Ҳакамлар бу учрашувда 6:6 ҳисоби қайд этилганлигини билдиришди. Биринчи раундда рақибини нокдаунга учратгани учун Наримон учрашув ғолиби деб топилди.

Кейинги куни рингга чиққан вакилларимиздан Муҳаммадқодир Абдуллаев (60 кг), Дилшод Ёрбеков (75 кг) ҳам ғалаба қозонишиб, ярим финалга йўлланма олишди. 51 кг вазн тоифасида эса вакилимиз Ҳикматилла Аҳмедов I Марказий Осиё ўйинлари ғолиби, жаҳон кубоги ва Осиё ўйинларининг совриндори қозоғистонлик Болат Жумадиловга яна ютқазиб қўйди. Шунингдек, 48 кг вазн тоифаси бўйича вакилимиз Дилшод Йўлдошев ҳам чорак финалда мағлубиятга учради.

Шундай қилиб, Осиё чемпионатини 12 нафар бўлиб бошлаган боксчиларимиздан 6 нафари ярим финалга йўлланма олишди. Кеча кечқурун келгуси йилги Атланта Олимпиадасида улардан қайсилари қатнашиши мумкинлиги маълум бўлди.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Тошкент "ФОТОН" ишлаб чиқариш бирлашмаси

бирлашма томонидан сотилаётган SILEX-7004 касса аппаратларининг нархи 20 фоиз арзонлаштирилганлиги ҳақида хабар қилади.

SILEX-7004

Аппаратнинг янги нархи 20000 сўм қилиб белгиланди. 30 тадан ортиқ аппарат сотиб олинса арзонлаштирувчи коэффициент қўлланилади.

SILEX-7004 - янги авлод касса аппаратидир.

Аппаратнинг имкониятлари унинг эгаларининг бугунги ва эртанги талабларини тўла қондиради. Бу замонавий касса аппаратини ишлаб чиқаришда электроника ва ҳисоблаш техникаси соҳасида эришилган энг сўнгги ютуқлардан фойдаланилган.

SILEX-7004 Ўзбекистон Республикаси давлат солиқ қўмитасининг талабларига тўла жавоб беради.

SILEX-7004 товарлар номларининг ўзбек ва рус тилларидаги барча матн ахборотларини босиб чиқариш имконини беради, 800 номни хотирасида сақлаб қолади, ўнтагача бўлаган бўлимларга хизмат қилишга қодир, давлат, товар тури бўйича, умуман дўкон ва бўлимлар бўйича кундалик товар ҳисоботларини амалга ошириш имконини беради.

Аппаратнинг фискал хотираси етти йил!
"ФОТОН" ишлаб чиқариш бирлашмаси

бир йил давомида аппаратларга бепул кафолат хизмат кўрсатишни, кассир-операторлар тайёрлашни, аппаратларингизни кўп йиллар давомида барча зарур нарсалар билан таъминлашни ўз зиммасига олади, турли хил сервис хизмати кўрсатади.

Бизнинг манзилимиз:
Тошкент, Мовароуннахр кўчаси, 13.
Алоқа учун телефон:
(3712) 36-01-16, 36-09-33.

SILEX-7004 - янги авлод касса аппаратлари.

TASHKOCAUTO

GOODYEAR

"Ташкочавто" ўзбек-турк қўшма корхонаси жаҳонда таниқли GOODYEAR фирмасининг барча турдаги енгил автомобиллари учун шиналарни сотади.

Тўлов шакли — ҳарқандай.

Нархи бозордагидан арзон.

Манзил: Тошкент, Ойбек шоҳкўчаси-47.
Алоқа учун телефон: 54-35-98.
Факс: 54-99-27.

GOODYEAR шиналари аъло сифатли, нархи баланд эмас.

"ТАШКОЧАВТО" ўзбек-турк қўшма корхонаси

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА

1995 йил 1 октябрдан

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ УЧУН ЯНГИ ТАРИФЛАР БЎЙИЧА ҲАҚ ТЎЛАНАДИ.

Янги тарифга мувофиқ аҳоли томонидан маиший эҳтиёжлар учун фойдаланилган электр энергиясининг ҳар бир киловатт-соати учун

70 тийиндан ҳақ тўланади.

Ошхоналарида газ плита ўрнига электр плиталардан фойдаланувчи аҳоли учун тариф бир киловатт-соат электр энергияси учун

35 тийинни ташкил этади.

Электр энергиясига ҳақ тўлашда имтиёзлардан фойдаланувчи барча фуқаролар учун белгиланган енгилликлар сақланиб қолинади.

Электр энергиясига бир неча ой учун олдиндан ҳақ тўлаб қўйишингизни сўраймиз.

Бу сизнинг қимматли вақтингизни, транспорт харажатларини тежаш имконини беради.

ЎЗЭНЕРГОНАЗОРАТ 95

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ ЭЪТИБОРИГА

1995 йил 1 октябрдан

ФОЙДАЛАНИЛГАН ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ УЧУН ҲАҚ ТЎЛАШНИНГ ЯНГИ ТАРИФИ КУЧГА КИРИТИЛАДИ

Тасдиқланган прейскурантга мувофиқ халқ хўжалигининг тегишли тармоқлари корхоналари учун амалдаги тарифларга қуйидаги индекслар қўлланилади:

I, Y, YII ва XI гуруҳлар	-1,24;
II гуруҳлар	-1,23;
III и IY гуруҳлар	-1,25.

Фойдаланиладиган электр энергияси учун юқорида кўрсатилган индексларни ҳисобга олган ҳолда олдиндан ҳақ тўлаб қўйилишини сўраймиз.

Акс ҳолда электр энергиясини бериш тўхтатиб қўйилади.

ЎЗЭНЕРГОНАЗОРАТ 95

Ўзбекистон Республикаси Олий суди жамоаси Олий суд судьяси Т. Н. Корабоевага опаси

Махсума КОРАБОЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Матбуотини қўллаб-қувватловчи жамғарма бошқаруви жамоаси бошқарув аъзоси, «Саодат» журнали бош муҳаррири Ойдин Ҳожиевага опаси

Нарзибиби КАМОЛОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

«Саодат» журнали таҳририяти жамоаси бош муҳаррир, Ўзбекистон халқ шоираси Ойдин Ҳожиевага опаси

Нарзибиби КАМОЛОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти жамоаси институтнинг узумчилик филиали ҳамда тажриба-экспериментал вино заводи директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган муҳандис

Т. М. МУҲАММЕДХОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оиласи аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

TV ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР TV

ДУШАНБА, 9

ЎзТВ I

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 **Янгиликлар.**
17.40 «Баджаҳл Бамбр». Мультфильм.
17.50 **«Қувноқлар даврасида».**
18.20 «Олам ва одам».
18.40 **«Ҳаракатда баракат».** Публицистик кўрсатув.
18.55 Эълонлар.
19.00 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 Футбол шарҳи.
19.40 Дони Зокиров номидаги халқ чолғу оркестрининг концерти.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.55 Эълонлар.
21.00 **«Театр ва замон».** Адабий кўрсатув.
22.00 **Уйғун, Иззат Султон. «Алишер Навоий».** Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
00.20 Эълонлар.
00.25 — 00.50 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Қўзмунчоқ».
19.00 «Ҳуқуқ ҳимоячилари».
19.30 **«Излаган имкон топади».**
20.00 **«Кимга қанақа?»**
20.45 «Спорт-тайм».
21.15 «Ёшлик» студияси. «Яхшиларга эргашиб».
21.50—00.30 «Тақдир». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.00—21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.35—01.35

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
19.40 «Мультикарусель».

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.50 «Жаҳон географияси».
21.40 Эълонлар.
21.45 Видео — «О».
23.25 Эълонлар.
23.30 «Курьер».
23.50 «...яна об-ҳаво ҳақида».
24.00 — 00.10 «Постфактум».

СЕШАНБА, 10

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
9.00 «Булбулча»нинг парвози». Фильм-концерт.
9.30 Немис тили.
10.00 **«Кашф этилаётган имкониятлар».**
10.30 «Ёшлик» студияси. «Талабалик йилларим».
11.00 Шифокор экрани.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Адабиёт.
12.00 Юнус Ражабий номидаги мақом ансамблининг созандалари ижро этадилар.
12.30 Япон тили.
13.10—15.30 Уйғун, Иззат Султон. «Алишер Навоий». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.

***

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 **Янгиликлар.**
17.40 **«Қўнғироқча».**
18.10 «Мен туғилган тупроқ».
18.25 «Буни умр дерлар...» Публицистик кўрсатув.
18.55 Эълонлар.
19.00 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **«Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари».**
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.55 Эълонлар.
21.00 **Пахтакорлар учун концерт.**
21.50 **ЎзТВ экранида биринчи марта. «Совун ўғриси».** Бадиий фильм (Италия).
23.15 Эълонлар.
23.20 — 23.45 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

18.30 «Мультфейерверк».
18.45 «Табиат дунёси».
19.35 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
19.55 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
20.45 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.10 Видеогид.
21.30 «Теле-ателье-шоу».
21.40 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
22.20—24.00 «Кинонигоҳ».

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30—9.00
* * *
18.00—21.45
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.35—01.40

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
19.40 «Мультикарусель».
19.55 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари.
20.15 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.15 «Жаҳон ва биз».
22.00 «Соккер-клуб». Футбол шарҳи.
23.00 — 00.10 «Ҳайвон ўргатувчи». Бадиий фильм.

ЧОРШАНБА, 11

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
9.00 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Руҳ».
9.50 «Буни ҳамма билиши керак».
10.30 Ўқув кўрсатуви. Табиатшунослик.
11.00 **Бир актёр театри. Азиз Несин. «Пулимга яраша...»**
11.30 Ўқув кўрсатуви. Зоология.
12.00 Янги алифбони ўрганамиз.
12.30 «Созимиз — овозимиз». Мусиқий кўрсатув.
13.00 «Вазият».
13.30—14.55 «Совун ўғриси». Бадиий фильм.

***

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 **Янгиликлар.**
17.40 **«Оила сабоқлари».**
18.10 **«Озоринг эмасму?»** Абдурашид Воҳидов куйлайди.
18.40 Спорт хабарномаси.
18.55 Эълонлар.
19.00 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **«Олтин мерос». Ибн Сино шеърлари.**
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.55 Эълонлар.
21.00 **Ўзбекистон телевидениесида вилоят студияларининг кўрсатувлари. Экранда — Сурхондарё вилояти.**
21.40 **Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Пахтакор» — «Нефтчи».**
23.10 Эълонлар.
23.15 — 23.40 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 «Уй ҳайвонот боғи».
18.55 «Кичик дебют».
19.25 **«Абадий ёдгорликлар».**
20.00 «02» тўлқинида.
20.25 «Тошкент оқшомида».
21.25—22.55 «Кинематограф».

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30—9.00
* * *
18.00—21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.30—00.30

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
19.40 «Мультикарусель».
19.55 «Суянч».

«ОМАД» таништиради:

20.25 Эълонлар.
20.30 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
21.20 — 00.20 «СПОРТ ҚИТЪАСИ».

ПАЙШАНБА, 12

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
9.00 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Сарғайган мактублар».
9.35 «Ёшлик» студияси. «Талабалар саҳнасида».
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ботаника.
11.00 Ўзбек тилини ўрганамиз.
11.30 Ўқув кўрсатуви. География.
12.00 Ҳамза номидаги Тошкент Давлат мусиқа билим юрти талабаларининг концерти.
12.40 — 14.40 «Ёшлик» видеоканали.

***

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 **Янгиликлар.**
17.40 **«Бу дамлар ўхшар эртакка...»**
18.10 **Диққат премьера: «Феруза осмоннинг шайдосиман».** Телефильм.
18.30 **«Солиқ».**
18.55 Эълонлар.
19.00 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **«Бир дарёдан сув ичган...»** Публицистик кўрсатув.
19.50 **«Юзма-юз».** Мулоқот.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.55 Эълонлар.
21.00 Бир жуфт қўшиқ.
21.10 **«Хотира». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ўктам Жобиров.**
21.50 **«Ҳаётнинг бошланиши».** Бадиий фильм.
23.10 Эълонлар.
23.15 — 23.40 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

18.30 «Омад» тақвими.
18.35 «Кўнгил».
18.40 «Муҳаббатга ошно қалблар».
19.00 «Теле-ателье-шоу».
19.10 Видео янгиликлари.
19.30 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
20.20 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.05— 22.45 «Кинонигоҳ».

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30—9.00
* * *
18.00—21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.25—00.20

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
19.40 «Мультикарусель».
19.55 «Тадбиркорлик мактаби».
20.15 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.15 «Шалом».
21.45 «Глобус».
22.15 «Умид» (уйғур тилида).
22.55 — 00.10 «Аёлни изланглар». Бадиий фильм. 1-серия (рус тилида).

ЖУМА, 13

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
9.00 «Министр бўлмоқчиман». Бадиий фильм.
10.30 Немис тили.
11.00 «Бола бошидан...»
11.40 Ўзбек куйларидан концерт.
12.20 **«Ўсмир ва қонун».**
12.55 **«Фан ва ишлаб чиқариш».**
13.25 — 14.50 «Меҳр кўп кўргаздим». Йўлдош Охунбобоев номидаги Ёш томошабинлар театрининг спектакли.

***

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 **Янгиликлар.**
17.40 **«Сиҳат-саломатлик».** Телевизион журнал.
18.10 Мусиқий дақиқалар.
18.25 «Тафаккур ёлқинлари». Публицистик кўрсатув.
18.55 Эълонлар.
19.00 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **«Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари».**
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.55 Эълонлар.
21.00 **«Назм ва наво».** Фурқат лирикаси.
21.50 «Фидойилик». Бадиий фильм.
23.45 Эълонлар.
23.50 — 00.15 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Ёшлар ижро этадилар.
19.00 «Билиб қўйган яхши».
19.25 «Деҳқон ҳиммати».
19.55 **«Бизнес-академия».**
20.20 «Тошкентнома»
21.20 — 22.50 **«Ёр-ёр».** Бадиий фильм.

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30—9.00
* * *
18.00—21.45
* * *
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.30—02.00

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
19.40 «Мультикарусель».

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.50 «Кулгига нима етсин!».
21.15 «Автосалон».
21.35 «Америка юлдузлари».
22.05 Эълонлар.
22.10 «Даракчи».
22.20 Эълонлар.
22.25 — 00.05 Видео — «О».

ШАНБА, 14

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
9.00 Н. Осипова. «Ўрик гуллаганда». Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек Давлат драма театрининг спектакли.
10.10 **«Болалар меҳмонхонаси». Ҳаким Назир таваллудининг 80 йиллигига.**
10.40 «Ёшлик» студияси. «Эзгуликка интилиб».
11.15 **«Истеъдод байрами».**
11.55 «Кино таҳририят» почтасидан.
12.40 — 14.40 «Маънавият» видеоканали.

***

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 «Бахтли Григорий». Мультфильм.
17.40 **«Ўйла! Изла! Топ!»**
18.40 Спорт хабарномаси.
18.55 Эълонлар.
19.00 **«Ахборот»** (рус тилида).
19.20 Эълонлар.
19.25 **Саид Аҳмад. «Йўқон тепа».** Теленовелла.
20.00 **«Ўзбекистон янгиликлари»** (инглиз тилида).
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.55 Эълонлар.
21.00 **Пахтакорлар учун концерт.**
21.40 **«Учрашув». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Эркин Комилов.**
22.40 **«Тунги ёғду».** Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

9.00 «Мультфейерверк».
9.15 «Табиат дунёси».
10.05 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
10.25 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
11.15 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
11.40 Видеогид.
12.00 «Теле-ателье-шоу».
12.10 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.50 «Кинонигоҳ».
14.30 — 18.30 **«СПОРТ ҚИТЪАСИ».**

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.10 «Коллекция».
19.40 «Пульс». Хабарлар.
19.55 «Мусиқий меҳмонхона».
20.55 **«Менинг кучам».**
21.10—22.40 «Кинематограф».

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.00—21.45
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.45—01.25

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 «Мюзик-холл».
10.30 «Ўрмонлар оша, тоғлар оша». Болалар учун фильм.
11.40 «Ишбилармон».
12.10 Ҳужжатли фильм.
12.40 — 13.10 Мусиқий учрашувлар.
* * *
18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
19.40 «Мультикарусель».
19.55 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
20.20 «Замин қалбига қулоқ тут». Ҳужжатли фильм.
20.50 «Рангинкамон» (тожик тилида).
21.35 «Подиум».
21.55 «Би-Би-Си» янгиликлари.
22.05 «Безнен мирас» (татар тилида).
22.45 «М» — хабар.
22.55 «Бу ажиб дунё».
23.15 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.
23.25 — 00.35 «Аёлни изланглар». Бадиий фильм. 2-серия (рус тилида).

ЯКШАНБА, 15

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.
9.00 **«Камалак».** Болалар учун кинодастур.
10.00 **«Ёшлик» студияси. «Ватанимга хизмат қиламан».**
11.00 «Қўшиқларим сизга армуғон».
11.30 «Қувноқ стартлар».
12.15 **«Ҳақ сўзни дегил...» Исҳоқ Ўктамов.**
12.45—14.45 «Болалигим — подшолигим». Видеоканал.

***

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 **«Эртаклар — яхшиликка етаклар».**
18.05 **«Эътироф».**
18.35 **«Ойнаи жаҳонда...»**
18.55 Эълонлар.
19.00 **«Панорама»** (рус тилида).
19.30 Эълонлар.
19.35 **Мукаррама Турғунбоева номидаги «Баҳор» Давлат халқ рақс ансамблининг концерти.**
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ҳафтанома».**
21.00 Эълонлар.
21.05 **Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «МҲСК» — «Нефтчи».**
22.35 Эълонлар.
22.40 **«Шаханшоқ».** Бадиий фильм (Ҳиндистон). 1—2-сериялар.
01.30 **«Ҳафтанома».**

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

10.00 «Омад» тақвими.
10.05 «Кўнгил».
10.10 «Муҳаббатга ошно қалблар».
10.30 «Теле-ателье-шоу».
10.40 Видео янгиликлари.
11.00 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
11.50 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.35 — 14.15 «Кинонигоҳ».

***

17.00 «Совға».
17.30 «Жаҳон географияси».
18.20 Эълонлар.
18.25 Видео—«О».
20.05 Эълонлар.
20.10 «Курьер».
20.30 «... яна об-ҳаво ҳақида».
20.40 «Постфактум».
20.50 «Компьютер-Осиё».
21.20 «Кулгига нима етсин!»
21.45 Америка юлдузлари.
22.15 Эълонлар.
22.20 «Даракчи».
22.30 Эълонлар.
22.35 — 00.15 Видео—«О».

ЎзТВ III

РОССИЯ ЖАМОАТЧИЛИК ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.00—22.50
РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.55—00.35

ЎзТВ IV

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!». Мультфильм.
10.30 «Менинг кучам».
10.45 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
12.15 «Булоқлар кўз очганда».
12.35 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
12.45 «Табиат ёдгорликлари». Телефильм.
13.15 — 14.30 «Ўзинг билан олиб кет». Бадиий фильм.
* * *
18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.
20.05 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.05 «Туркистон — умумий уйимиз». «Айтишув-95».
22.05 «Би-Би-Си» янгиликлари.
22.15 «Манбалар».
22.55 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.
23.05 — 23.40 «Халқ анъаналари». Ҳужжатли фильм.

БИР ПИЁЛА ЧОЙ УСТИДА

Юзма-юз

ШУКУР БУРҲОННИНГ НАЗАРИ ТУШГАН АКТЁР

Устозлар шогирдлари ҳақида

Ҳожиакбар НУРМАТОВ

Киши умрининг давоми фарзанд бўлгани каби, устоз санъатининг боқийлиги, бир томондан, унинг шогирди биландир. Бугунги айтмоқчи бўлган гапларим Шукур Бурҳоновдек буюк актёрнинг шогирди Ҳожиакбар Нурматов ҳақида. У биринчи бор Ҳамза номидаги академик театрида «Алишер Навоий» спектаклидаги Мўмин Мирзо ролини ижро этиб, Шукур Бурҳоновнинг назарига тушган эди...

«Мирзо Улугбек» спектакли давом этаётган кунлар. Ҳожиакбар мазкур спектаклдаги оммавий саҳналарда иштирок этиб, Улугбек билан Феруза саҳнасини кўришга ниҳоятда қизиқарди. Бир куни у бироз кечга қолиб, оёғидаги этиги ғирчиллаганини сезмай саҳнага шошилиб чиқди. Бундан ғазабга келган Улугбек (Ш. Бурҳонов) унга бир хўмрайиб қараб қўйди. Шогирд билдики, ўзининг бу чиқиши актёрга халал берди. Ниҳоятда ҳижолат чекди. Шукур Бурҳонов саҳнада роль ижро этар экан, ҳеч қандай шовқин-сурон бўлмаслиги керак эди. Бундан бир неча йиллар муқаддам Андижонга гастролга боргандик. Ёзги театрда «Гамлет» спектаклини кўрсатаётган эдик. Зал сув қуйгандек жимжит. Томошабинлар бутун вужуди қулоқ бўлиб Гамлет айтаётган гапларни тинглар эдилар. Бирданига осмондан самолётнинг гуриллаган овози эшитилди. Шу заҳотиёқ Шукур Бурҳонов саҳнадан чиқиб кетди. Чунки томошабинларнинг хаёли бўлинганини биларди. Бироздан сўнг яна саҳнага чиқиб, спектаклни давом эттирди. Хуллас, ўша куни Ҳожиакбар «гуноҳим»ни қандай қилиб тушунтирсам экан, деб ўйлаб турган вақтда бир одам келиб Шукур ака машинасида ўтирибди, сени чақиряпти, деб қолди. У, оббо, роса сўксалар керак деб машинага қўрқа-писа яқинлашади. Шукур Бурҳонов уни машинасига ўтиргизиб, ўзи бир оғиз ҳам гапирмасдан ўриндиққа суяниб кетаверади. Ҳайдовчи ҳам ҳайрон. Ниҳоят устознинг уйига етиб келишади. Учовлон бирга ўтириб, овқатланишади. Ҳожиакбар устознинг илтифотидан ҳанг-манг бўлса-да, барибир жазодан қочиб қутулолмайман деган ўйда боши қотиб ўтираверади.

Ҳожиакбар, деб оҳиста сўз бошлабди бир пайт Шукур ака, — сен зўр актёр бўласан. Сени анчадан буён кузатаман. Бизнинг театрга сендек талантлар керак. Театр — масжиддек табаррук. Саҳна бамисоли меҳроб. Сен ана шу меҳробдан халққа имон ҳақида гапирасан. Бугун мен энг чиройли саҳнани ижро этаётганимда этигингни ғарчиллатиб саҳнага чиқиб келдинг. Ахир масжидга борганлар оёғидаги ковуши билан жойномоз устига чиқмайди-ку? Ҳа майли, бу сафар кечираман. Яна бир гапим шуки, санъатга фидойи бўлмасанг бўлмайди. Ҳеч қачон неккайма. Чунки санъаткор ҳамиша катта-ю кичикнинг кўз ўнгида бўлади. Саҳнадаги ролларингни севиб қолганлар, сени ҳаётда ҳам ҳурмат қилсинлар. Баъзиларга ҳайрон қоламан. Саҳнани иккинчи даражали ҳисоблашади. Одамлар сени кўргани театрга келишсин.

Устоз ўгитидан сўнг унинг репертуари кундан-кун бойий бошлади. Гоголнинг «Уйланиш»идаги Под Колосин, Шиллернинг «Қароқчилар»идаги Франс Маор, Лев Толстойнинг «Тирик мурда»сидаги Протасов ролларини ниҳоятда моҳирлик билан ижро этди. У ҳар бир ролнинг ички дунёсини очиб, Под Колосинни бемақсад яшайдиган киши сифатида қоралади, Франсни фақат амалга қизиқувчи, амал учун энг яқинларини ҳам қурбон қилувчи шахс сифатида гавдалантирди. Чингиз Айтматовнинг «Асрга татигулик кун» асари асосида яратилган спектаклда эса ҳатто ўз онасини ҳам танимайдиган манқурт образини ижро этиб, ижодда яна бир погона кўтарилганини кўрсатди.

Маълумки, актёр бир неча йил Аброр Ҳидоятов номидаги драма театрида ишлади. Режиссёр Баҳодир Йўлдошев унга «Искандар» спектаклидаги асосий роллардан бири — Искандарнинг отаси ролини ижро этишни топширди. У бунинг учун ниҳоятда кўп изланди. Режиссёр билан бирга Алишер Навоийнинг деярли ҳамма асарларини кўздан кечириб чиқди. Буюк шоирнинг фалсафаси, дунёқарашларини ўрганди. Мазкур ролни Навоий тасвирлаган даражада гавдалантиришга ҳаракат қилди.

Актёр кинода бирор-бир рол ўйнашни орзу қилиб юрарди. Уни Шуҳрат Аббосов «Оловли йиллар» фильмида кичик бир эпизодга чақирди-ю ўша пайтгача бирор кинорежиссёрнинг назарига тушмаган Ҳожиакбар режиссёрларни қизиқтириб қўйди. Ишлари юришиб кетди. Орадан кўп ўтмай «Фаришта олов ичра» деган фильмда яна бир ажойиб рол яратди. Ўша пайтда марҳум режиссёр Латиф Файзиев «Тақдир эшиги»ни экранлаштирадиган бўлди-ю, уни бош ролга таклиф этди. Бутун воқеа бир ярим соат давомида бир уйда икки киши ўртасида ўтади. Шу боисдан Ҳожиакбар томошабинларни зериктириб қўймасмиканман деб кўп ўйланди, тинмай изланди. Натижада қойилмақом роли томошабинларга манзур бўлди.

У ҳамиша Абдулла Қодирий, Чўлпон ва Фитрат каби классикларнинг асарлари саҳналаштирилишини ният қиларди. Нияти амалга ошиб «Меҳробдан чаён»да Солиҳ Маҳдум, «Ёрқиной»да Айёр Кал образларини яратди. Актёр сайқалидаги икки бадиий қиёфа унинг қобилияти кўп қиррали эканлигини яна бир бор кўрсатди. Шу кунларда у, кечагина саҳна юзини кўрган, Америка ҳаётидан олинган «Кампирни қандай гум қилсак экан?» спектаклидаги Сабоза образини ижро этмоқда. Бундай қараганда, мазкур образ кўнгли ниҳоятда кир одамга ўхшаб кўринади, аслида спектакль давомида кўнгли пок, оддий одам бўлиб, ҳаммани ўзига мафтун этади. Бу актёрнинг қобилияти туфайлидир.

Яқинда театримизнинг 78-мавсуми очилишида Ҳожиакбар келмади. Шу куни анъана бўйича, ҳамма актёрлар роль ижро этадими, этмайдими, барибир саҳнага томошабин олдига чиқиши керак эди. Ишдан сўнг унинг уйига қараб йўл олдим. Кўча эшик қўнғироғини чалишим билан Ҳожиакбар ҳозир деди-ю эшикни очмади. Мен бир оз сукут сақлаб, яна қўнғироқни босдим. Шундагина у эшикни очиб мендан узр сўраб, ичкарига таклиф этди. Қизи иккови 103 ёшли нуроний онасини оппоқ чойшаб тўшалган ўринга ётқизиб қўйишаётган экан. Онасига кеча-кундуз ўзи қараб, ҳатто чойшабларигача ювиб тараркан. Гап орасида яқинда Германияга «Тақдир эшиги» фильми билан кетиб қолсанг нима бўлади, деб сўрадим. Хотиним, болаларим онамга худди мен каби меҳрибон. Одамлар ўз ота-онасини опичлаб ҳажга олиб бораркан. Ҳар қанча хизматим онамнинг бир кеча уйқусиз қолиб, бешик қучоқлаб мени аллалагани ҳисобига ўтмайди. Германияга бормасам, бормасман деди. Мавсум очилишига ҳам онаси туфайли келолмай қолганини шунда пайқадим.

Ҳозир Ҳожиакбар Нурматовнинг ижоди энг қайнаган вақти. Ҳали кинода, ҳали ойнаи жаҳонда, ҳали дубляжда, ҳали театрда, ҳали она парвариши билан банд. Мени айтди дерсиз, ижодий бой бу ажойиб актёр ҳали кўп ажойиб роллар яратади.

Зикир МУҲАММАДЖОНОВ,
халқ артисти.

Бу ажиб дунё

ЎЛИМДАН КЕЙИНГИ ҲАЁТ ҲАҚИҚАТМИ Ё РЎЁ?

АМЕРИКАЛИК врач Раймонд Моуди билан немис врачи Мартин Бауэр «Ўлимдан кейин ҳаёт борми?» деган саволга илмий изланишларга асосланган ҳолда бир-бирига зид жавоб берадилар.

Р. МОУДИНИНГ 1975 йилда чоп этилиб, бутун дунёда катта шов-шувга сабаб бўлган китоби «Ўлимдан кейинги ҳаёт» деб номланган. Муаллифнинг таъкидлашича, у ўз асарида «ўлиб-тирилган» одамларнинг «ҳужжатли далиллари»ни келтиради. Ана шундай аёллардан бири бундай ҳикоя қилади: «Клиник ўлим ҳолатига тушган чоғимда аниқ сездимки, ўз жасадимни тарк этиб, шифтга кўтарилдим ва муаллақ турганимча, пастда нималар бўлаётганини кузатдим. Шу пайт ҳамширанинг овози қулоғимга чалинди: «О, Худо, бечора қазо қилди». Сўнгра жасадим устида уймалашишиб, сунъий нафас олдиришга ҳаракат қилишаётганини яққол кўриб турибман-у, ўйлайман: «Э-э, уриниб нима қилишади, менга шундоқ ҳам жуда яхши-ку».

Китобда ёзилишича, автомобиль ҳалокатига учраб, маълум муддат клиник ўлим ҳолатида ётган 19 ёшли йигит ҳам ҳалиги аёл бошидан кечирганга ўхшаш ҳолга тушган. У автомобилнинг қарсиллаб урилганини аниқ эшитган. Кейин зимистон қаърида ҳаракат қилган ва кутилмаганда автомобилдан тўрт қадам чамаси нарида, йўл устида муаллақ туриб, мажағи чиққан машина атрофида бир тўда одамларни, машина ичида эса ўзининг қонга беланган тани ва майишиб ётган оёқларини кўрган.

Швейцариялик профессор Кюблер-Росснинг ёзишича, 1959 йилда Мальц исмли аёл 28 дақиқа давомида клиник ўлим ҳолатида ётган ва қимматбаҳо тошлардан тикланган деворни кўрган, музика овози ва Исо пайғамбарнинг номини эшитган. Олтин рангида нур жилоланиб турган муҳташам саройга кирмоқчи бўлиб ҳаракат қилган чоғда ҳуши ўзига келиб, қайта тирилган.

Бундан икки йил муқаддам Германияда чоп этиладиган «Бильд» газетаси «ўлиб-тирилган» бир неча кишининг «кўрган-кечирганлари»ни баён этди. Қизиғи шундаки, буларнинг ҳикоялари Р. Моуди китобида баён этилганидан деярли фарқ қилмайди. Янаям ажабланарлиси — немис врачи Мартин Бауэр ўтказган тажриба натижаларига ҳам деярли мос келади. У докторлик диссертациясини тайёрлаш учун 59 кишининг розилигини олиб, уларни сунъий равишда клиник ўлим ҳолатига келтириб, сўнгра аввалги ҳолларига қайтарди ва ўлим ҳолатида юз берган синоатларни ёзиб олди. Қарангки, улар ҳам юқорида баён этилган ҳолатларни деярли айнан бошдан кечирганлар. «Менда шундай ҳиссиёт пайдо бўлдики, ўз танамни ерда қолдириб, ундан ажралиб чиқдим», — деди улардан бири.

Тажриба ўтказилган 59 кишида юз берган ҳамда Р. Моуди ўз китобида ёзган ҳар ўнта ҳолатнинг тўққизтаси айнан бир-бирига ўхшашдир.

Аммо врачларнинг хулосалари бир-бирига ўхшамайди. Чунончи, америкалик олим юқоридаги ҳолатларни инсонлар вафотидан сўнг руҳлар ҳаёти давом этиши билан изоҳласа, немис врачи бу зарур миқдордаги кислород келмай қолиши оқибатидаги миянинг галлюцинацияси (йўқ нарсаларни кўриш, эшитиш, сезиш)дир дея хулоса чиқаради.

Афтидан, бу борадаги баҳс-мунозаралар ҳали узоқ йиллар давом этадиган кўринади.

ҲАДИСЛАР

Неъматга шукр қилиш унинг заволидан омон сақлайди.

Мўминларнинг яхшиси — унинг қўли ва тилидан бошқалар озор топмайдиганидир.

ҲАДИСЛАР

КЕЛИНГ, ТИЛИМИЗНИ ҚАЙРАБ ОЛАЙЛИК ЁКИ МАҚОЛЛАР ИЗОҲИ

БЕГОНА ТУПРОҚ — ДЕВОНА ТУПРОҚ

Вариантлари: «Тупроқ бўлса бегона, замин бўлур девона». Илгари деҳқонлар гўнг топилмаса (топилган чоғида ҳам), бошқа бегона ернинг тупроғини, шунингдек эски деворларнинг тупроғини олиб келиб ерга, экин тагига солардилар, ер чопганда бу бурчакнинг тупроғини нариги бурчакка иргитардилар. Чунки, «бегона» тупроқ ерни «қутургириб» ҳосиллор қилиб юборади.

БИРОВ УЧУН БИРОВ ТУШ КЎРИБ БЕРМАЙДИ

Мажозий маъноси. «Ҳар ким ўз тирикчилигини ўзи ўтказиш ҳаракатида бўлиши керак. Ўзи учун ўзи жон куйдирмай, бировнинг мададига умид боғлаш яхши эмас, бунинг фойдаси ҳам, самараси ҳам йўқ».

Дейл КАРНЕГИ:

АЁЛ ҚАЛБИНИНГ МАНГУ МАВҲУМ СИРИ

ОДАТДА аёллар айрим саналарни сўз билан таърифлаб бўлмайдиган ички бир орзиқиш, иштиёқ билан кутадилар. Нега?

БИЗ, ЭРКАКЛАР ҳам турли байрамларни ёқтирамиз, тезроқ келишини орзиқиб кутамиз. Аммо аёллар учун туғилган кун, севимли эри билан бир ёстиққа бош қўйган кун ҳамма байрамлардан ҳам аъло. Бу сана қанчалик тантанали нишонланса, уларга шунчалик кучли завқ-шавқ бағишлайди.

Афсуски, кўпчилик эркаклар аёллардаги ана шу табиий эҳтиёжга мутлақо бепарво муносабатда бўладилар-да, кундалик турмушларидаги келишмовчилик, дилхиралик ва жанжалларнинг асл сабаблари айнан шу эътиборсизлик эканлигини англамайдилар.

Ўз фаолияти давомида қирқ минг нафар эр-хотиннинг қуйди-чиқдисини кўриб чиққан, шундан фақат икки мингта оилани сақлаб қолишга эришган чикаголик машҳур судья Жозеф Саббат шундай ёзган эди:

— Эр-хотиннинг қўйди-чиқдисига кўп ҳолларда арзимаган икир-чикирлар сабаб бўлади. Айтайлик, эри эрталаб ишга кетаётганида хотинининг уни остонагача кузатиб, яхши тилак билан қўл силтаб хайрлашишининг ўзиёқ қанчадан-қанча қўйди-чиқдиларнинг оллини олган бўларди.

Аслини олганда, никоҳ — инсон ҳаётидаги одат тусига кирган русум. Ва буни тушунмайдиган эр-хотиннинг ҳолига вой. Америкалик бир шоира Эдна Сент-Винсент Миллей бу фикрни ўз шеърларидан бирида тахминан шундай баён этганди: «Менинг кунларим муҳаббатимдан ажраганим учун эмас, балки, ундан аста-секин жудо бўлиб борганим боис қоронғулашди».

Бунинг қанчалик тўғри, ҳаётий фикр эканлиги, кундалик вазифаси эр-хотинларнинг ажралиши тўғрисидаги ишларни кўришдан иборат бўлган суд органлари ходимларига кўпроқ аён. Аммо имоним комилки, камдан-кам оила узрли дейишга арзийдиган сабаблар билан бузилади. Бошқача қилиб айтганда, эр-хотиннинг ажралиши бирданига юз берадиган ҳол эмас, балки, бу фожеа америкалик шоира айтганидек, йиллар давомида «арзимаган икир-чикирлар» сабаб аста-секин пишиб етилади.

Шунинг учун мен ушбу сатрларни бир умр қулоғингизга қуйиб олишингизни маслаҳат берардим: «Мен дунёга бир марта келаман. Демак, шу бир марталик ҳаётимда инсонларга яхшилик қилиб қолишим керак, уни кейинга суриб бўлмайди. Зеро, иккинчи марта яшамайман ва бинобарин одамларга яхшилик қилиш учун қайта имконият бўлмайди».

МАРҲАМАТ, ЯНА САВОЛ БОРМИ?

БАҲРОМ ГЎР

Таҳририятингизга мактуб йўллашимиздан мақсад шуки, Шарқнинг машҳур олти мусиқа усулидан бири Шодиёнага эронлик бастакор куй басталаган экан. Бизга ўша бастакор ҳақида кенгроқ маълумот берсангизлар.

Ҳурмат билан,
Э. БОБОЖОНОВлар оиласи.
Бўз тумани.

БАҲРОМ ГЎР ёки Варахран V (шоҳлик йиллари 421-438) — сосонийлардан Яздигирднинг ўғли. Яман подшоҳи Нуъмон ва унинг ўғли Мунзир тарбиясида ўсган. Яздигирд зулмидан безор бўлган халқ у вафот этгандан сўнг Ардашер наслидан бўлган Кисрони (баъзи манбаларда Хусравни) тахтга кўтаради. Бу воқеадан хабар топган Баҳром лашкар тортиб Эронга келади. У отасининг хатоларини такрорламаслик ва мамлакатда адолат, тинчлик ўрнатишга ўз аъёнлари ва халқ олдида қасамёд қилади. Анъанавий шартга мувофиқ иккита шерни ўлдириб, улар ўртасидаги тожни олади ва подшоҳлик тахтига ўтиради. Унинг севган машғулоти гўр — қулон ови бўлганлиги учун ҳам у Гўр лақабини олган. Баҳром Гўр шоир ва бастакор-созанда ҳам бўлган. У сосонийлар орасида биринчи бўлиб шеър ва мусиқа вазнини ижод этган. Шарқнинг машҳур олти мусиқа усулидан энг шўх ва қувноғи — Шодиёна зарб-усулининг бастакори. Баъзи маълумотларга кўра, Баҳром Гўрнинг чангчи маъшуқаси Дилором «Дуяк» усулини ижод этган. Қолган тўрт зарб-усул (Аҳлоқий, Найрезий, Равона, Улусий) сосонийлар давридаги бошқа атоқли созандалар томонидан ижод этилган. Фирдавсийнинг «Шоҳнома», Низомийнинг «Ҳафт пайкар», Хисрав Деҳлавийнинг «Ҳашт биҳишт» ва Алишер Навоийнинг «Сабъаи сайёр» достонларида Баҳром Гўр адолатли шоҳ, жасур саркарда, айни вақтда маишатпараст, худбин шахс сифатида тасвирланган. Маълумотларга кўра, Баҳром Гўр олтмиш уч йил (баъзи манбаларда етмиш йил) умр кўрган. Ёзма адабиётда унинг шахси бадиий образ даражасига кўтарилган.

Уй бекаси кўчадан келса, хизматчи буюмларини йиғиштиряпти.

— Ҳа, нима бўлди? Мен сизни хафа қилдимми?

— Мен кетаман, чунки сиз менга ишонмайсиз.

— Нечук ишонмас эканман! Ахир, тақинчоқларим турадиган кутичанинг калитини қўлингизга бериб қўйган бўлсам...

— Лекин берган калитингиз кутичага тўғри келмас экан-ку...

* * *

Троллейбусда билет текширувчи:

— Ўртоқ, сизнинг билетингиз яроқсиз-ку?

— Ие, нега энди яроқсиз бўлар экан? Бир ҳафтадан бери яраб келган билет энди ўтмай қоладими?

Республика гидрометеорология маркази хабар қилади:

6-10 октябрь. Бу даврнинг биринчи қисмида республикамиз ҳудудида қуруқ ва илиқ ҳаво ҳукм суради. Ҳаво ҳарорати кечалари 11-16, кундуз кунлари 27-32 даража атрофида, республикамиз жанубида кечалари 13-18, кундуз кунлари 29-34 даража иссиқ бўлади.

Бу даврнинг иккинчи қисмида баъзи туманларда, асосан, республикамиз шимолида қисқа муддатли ёмғир ёғиши кутилади. Ҳаво ҳарорати 3-6 даражагача пасаяди.

ТОПИШМОҚ

Аҳмад бобосидан сўради: «Бобо, нечага кирдингиз?» Бобоси жавоб берди: «Агар менинг ёшимни 6 марта камайтирсанг ва чиққан натижасидан 6 ни айирсанг 6 қолади». Бобонинг ёши нечада?

* * *

(Шу йил газетамизнинг 30 сентябрь сонида берилган топишмоқнинг жавоби: Соат 5 бўлган).

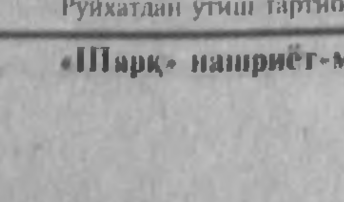

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — К. Рихсиев.
Навбатчи — Б. Остонақулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0452. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топширилди — 21.00

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00

1 2 3 4 5 6